

Friday Tefillah: Blessing 13

The Righteous

To the righteous, the pious,
 the elders of Your people the house of Israel,
 the remnant of their scholars,
 the righteous converts, and to us,
 May Your compassion be aroused, 'ה, our God.
 Grant a good reward to all who sincerely trust in Your name.
 Set our lot with them,
 so that we may never be ashamed, for in You we trust.
 Blessed are You, 'ה, who is the support and trust of the righteous.

על־הצדיקים ועל־החסידים
 ועל־זקני עמך בית ישראל
 ועל פליטת סופריהם
 ועל גרי הצדק ועלינו
 יהמו רחמיך ה' אלהינו:
 ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך באמת:
 ושים חלקנו עמם
 ולעולם ולא נבוש כי בך בטחנו:
 ברוך אתה ה' משען ומבטח לצדיקים:

From the Genizah

To the righteous convert may Your mercy extend.
 And give a good reward with those who do Your will.
 Blessed are You, 'ה, trust of the righteous.

על גירי הצדק יהמו רחמיך
 ותן שכר טוב עם עושי רצונך
 ברוך אתה ה' מבטח לצדיקים

May Your Compassion be Aroused

יהמו רחמיך

<p>Isaiah 63:15-16 Look from the heavens and see, From Your holy and glorious abode. Where are Your zeal and Your might? Your deep feeling and your compassion Are held back from me.</p> <p>For You are our Father, Though Abraham did not know us Nor Israel recognize us, You, 'ה, are our Father, Our redeemer of yore is Your name.</p>	<p>ישעיהו ס"ג הבט משמים ורא מזגל קדשך ותפארתך איה קנאתך וגבורתך המון מעיר ורחמיך אלי התאפקו: כי־אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירונו אתה ה' אבינו גאלנו מעולם שמך:</p>
<p>Jeremiah 31:19 Is not Ephraim a dear son to Me, A delightful child? For even as I speak against him, I surely recall him. Therefore does My heart yearn for him, I will surely show him mercy.</p>	<p>ירמיהו ל"א הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשעים כי־מדי דברי בוא זכר אזכרנו עוד על־כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאם־יהוה</p>

The Righteous

Babylonian Talmud Berakhot 7a

R' Yohanan said in the name of R' Yose: Three things Moses asked of the Holy Blessed One and were given him. ...

Moses asked that the Holy Blessed One show him His ways, and He granted it to him, as it is stated: "Show me Your ways" (Exodus 33:13).

Moses said before Him: Master of the Universe. Why are there righteous people and it is good for them, and righteous people and it is bad for them? There are evil people, and it is good for them, and evil people and it is bad for them?

God said to him: Moses, a righteous person and it is good for him is the child of a righteous person. A righteous person and it is bad for him is the child of an evil person. An evil person and it is good for him is the child of a righteous person. An evil person and it is bad for him is the child of an evil person.

Rabbi Meir said: Two of the requests were given to him but one was not given to him. As it says: (Exodus 33:16) "I shall grant grace to whom I grant grace," even though it is not logical "and have compassion for whom I have compassion," even though it is not logical.

הצדיקים

תלמוד בבלי ברכות ז" א

ואמר רבי יוחנן משום רבי יוסי: שלשה דברים בקש משה מלפני הקדוש ברוך הוא, ונתן לו....

בקש להודיעו דרכיו של הקדוש ברוך הוא, ונתן לו, שנאמר: "הודיעני נא את דרכיך",

אמר לפניו: רבוננו של עולם! מפני מה יש צדיק וטוב לו, ויש צדיק ורע לו, יש רשע וטוב לו, ויש רשע ורע לו?

אמר לו: משה, צדיק וטוב לו — צדיק בן צדיק. צדיק ורע לו — צדיק בן רשע. רשע וטוב לו — רשע בן צדיק. רשע ורע לו — רשע בן רשע.

דאמר רבי מאיר: שתיים נתנו לו ואחת לא נתנו לו, שנאמר: "וּחַנַּנְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֶחֱוֹן" — אף על פי שאינו הגון, "וּרְחַמְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֶרְחַם" — אף על פי שאינו הגון.

The Pious

Psalms 86:2

Guard my soul, for I am a *hasid*.
Rescue Your servant who trusts You.

R' Yehudah ben Yakar, Perush HaTefillot VeHaBerakhot The *hasidism* -- these are the penitent (*baalei teshuva*). ... Therefore David said: Guard my soul, for I am a *hasid*. For if it were not the case (that *hasid* means penitent), he would not have been permitted to call himself a *hasid*! ... He was very fearful concerning the sin he committed with Bat Sheva and Uriah.

החסידים

תהלים פ"ו

שְׁמֶרָה נַפְשִׁי כִּי־חָסִיד אָנֹכִי
הוֹשֶׁעַ עַבְדְּךָ אֱתָה אֱלֹהֵי הַבּוֹטֵחַ אֵלַיךְ:

ר"י יהודה בן יקר, פירוש התפילות והברכות וחסידים הם בעלי תשובה ... ועל כן אמר דוד "שמרה נפשי כי חסיד אני". ר"ל בעל תשובה. שאם לא כן לא היה ראוי לקרוא עצמו חסיד ... והיה ירא מאד על העון שעשה מבת שבע ואוריה.

<p>Mishnah Bava Metzia 4:10 If one is a penitent (<i>baal teshuva</i>), another may not say to him: Remember your earlier deeds. If one is the child of converts (<i>gerim</i>), another may not say to him: Remember the deeds of your ancestors, as it is stated: "And a convert (<i>ger</i>) shall you neither mistreat, nor shall you oppress him" (Exodus 22:20).</p>	<p>משנה בבא מציעא ה' אם ה'יה בעל תשובה, לא יאמר לו זכר מעשיך ה'ראשונים. אם הוא בן גרים, לא יאמר לו זכר מעשה אבותיך, שנאמר (שמות כב) וגר לא תונה ולא תלחצנו:</p>
---	--

The Elders of Your People

זקני עמך

<p>R' Yehudah ben Yakar, Perush HaTefillot VeHaBerakhot In addition, one must pray very much for Jews when they are old in days and don't have strength in their hand ... The elder: one must pray about his/her elderliness that he/she should have an eye that sees, a mouth that eats, and a leg that walks.</p>	<p>ר' יהודה בן יקר, פירוש התפילות והברכות ועוד יש להתפלל מוד על ישראל כשהם זקנים בימים ואין כח בידם ... הזקן צריך להתפלל זקנותו שתהא עינו רואה ופיו אוכל ורגלו מהלכת.</p>
<p>R' Yehudah ben Yakar, Perush HaTefillot VeHaBerakhot “(Have mercy) on the elders of Your people Israel” ... This refers to those who are appointed over the community to lead prayers or be a judge or a gabbai. We must pray for them, because they are sureties for the community, as we learn in Midrash Tehillim (8:3): “My child, if you have become a surety/guarantee for your fellow” (Proverbs 6:1).</p>	<p>ר' יהודה בן יקר, פירוש התפילות והברכות “ועל זקני עמך ישראל” ... ואל אותם המתמנים על הציבור או להתפלל או להיות דיין או גבאי, ולכך יש להתפלל עליהם שהם ערבים על הציבור כדאמרינן במדרש תהלים: “בני אם ערבת לרעך” (השלי ו’).</p>
<p>Midrash Tehillim (Buber) 8:3 This is what scripture says, “My child, if you have become a surety/guarantee for your fellow” (Proverbs 6:1): The verse is speaking of a scholar. At the time the elder/scholar is appointed, God said to him/her: “Before you were appointed, you were not a surety for the community. Now that you are appointed, you have become a surety for the community.</p>	<p>מדרש תהלים (בובר) ח"ד זיו שאמר הכתוב “בני אם ערבת לרעך” (משלי ו'א), בתלמיד חכם הכתוב מדבר, בזמן שהזקן מתמנה אומר לו הקב"ה -- עד לא נמנית לא נעשית ערב על הציבור. עכשו שנתמנית נעשית ערב על הציבור שנאמר “בני אם ערבת לרעך”.</p>

<p>Devarim Rabbah 3:11 (Lieberman) What is the force of “You shall cross over” (Deut 3:21)? R’ Tanhuma said: Moses struck himself before Israel and said to them: “You are to cross over;” but I, I will not cross over. He gave them the opportunity to pray for him, but they did not grasp his meaning.</p>	<p>דברים רבה ג"א מהו “אתה עובר” (דברים ג:כא)? א”ר תנחומא: היה משה מחבט עצמו לפניו ואומר להם “אתה עוברים -- ואני איני עובר”. ופתח להם פתח שמא יבקשו עליו רחמים ולא היו מבינים.</p>
---	--

The Remnant of Their Scholars

פליטת סופריהם

<p>R’ Yehudah ben Yakar, Perush HaTefillot VeHaBerakhot And on the remnant of the house of their scribes -- these are the wise ones of Israel, who are compared to those who are sick.</p>	<p>ר” יהודה בן יקר, פירוש התפילות והברכות ועל פליטת (בית) סופריהם -- והם חכמי ישראל שהן כחולין.</p>
<p>Babylonian Talmud Nedarim 49b In accordance with whose opinion do we pray every day for the sick and for the suffering? In accordance with whose opinion? In accordance with the opinion of Rabbi Yosei, who holds that one is judged every day, not only on Rosh HaShana, and therefore it is appropriate to pray for people every day. From the fact that he said: The sick and the suffering, one can learn from his statement that the term the sick, is referring to actual sick people, while the term the suffering, is referring to the sages, who typically are physically frail.</p> <p>Rashi on above “The suffering” -- “on the remnant of their sages.”</p>	<p>תלמוד בבלי נדרים מ"ט ב כְּמֵאן מְצַלִּינָן עַל קְצִירֵי וְעַל מְרִיעֵי [כְּמֵאן כְּרַבֵּי יוֹסִי] מְדַאֲמַר קְצִירֵי וּמְרִיעֵי שְׁמַע מִינֵה קְצִירֵי קְצִירֵי מִמֶּשׁ מְרִיעֵי רַבָּנָן: רש"י מריעי -- על פליטת סופריהם.</p>

The Righteous Converts

גרי הצדק

<p>R’ Yehudah ben Yakar, Perush HaTefillot VeHaBerakhot The blessing above (Heretics) spoke of cutting off the evil nation; but if they convert, we must accept them.</p>	<p>ר” יהודה בן יקר, פירוש התפילות והברכות לפי שדבר בוכה של מעלה (ברכת המינים) להכרית אומה הרשעה. אבל אם יתגיירו יש לקבלם.</p>
---	---

Mekhilta d' Rabbi Yishmael 22:20

Beloved are the *gerim*, for by every epithet that Israel is called, the *gerim* are called.

Israelites are called "servants," as it is written (Leviticus 25:55) "For unto Me the children of Israel are servants."

And the *gerim* are called "servants," as it is written (Isaiah 56:6) "... to love the name of ה' and to be servants unto Him."

Israelites are called "ministers," as it is written (Ibid. 6:6) "And you, 'priests of ה' shall you be called; 'ministers of our God' will it be said of you."

And the *gerim* are called "ministers," as it is written (Ibid. 56:6) "... and the strangers who join ה' to minister unto Him."

Israelites are called "lovers," as it is written (Ibid. 41:8) "the seed of Abraham, My lover."

And the *gerim* are called "lovers" (i.e., beloved), as it is written (Devarim 10:18) "And He loves the *ger*."

"Covenant" is written of Israel, (Genesis 17:13) "And My covenant shall be in your flesh."

And it is also written of *gerim*, (Isaiah 56:4) "and they hold fast to My covenant."

"Acceptance" is written of Israel, (Exodus 28:38) "for acceptance for them before ה'."

And "acceptance" is written of *gerim*, (Isaiah 56:7) "their burnt-offerings and their sacrifices for acceptance upon My altar."

"Watching" is written of Israel, (Psalms 121:4) "He neither slumbers nor sleeps, the Watcher of Israel."

And "watchers" is written of the *gerim*, (Ibid. 146:9) "ה' watches the *gerim*."

Abraham called himself a *ger*, (Genesis 23:4) "A *ger* and a sojourner am I with you."

David called himself a *ger*, (Psalms 119:19) "I am a *ger* in the land," and (I Chronicles 29:15) "For we are *gerim* before You and sojourners as all of our ancestors. As a shadow are our days upon the earth, without a prospect."

חביבין הגרים שבכל (מקום שנקראו בישראל).

נקראו בני ישראל עבדים, שנאמר כי לי בני ישראל עבדים (ויקרא כה).
ונקראו גרים עבדים, שבאמר ולאהבה את שם ה' להיות לו לעבדים (ישעיה נו).

נקראו ישראל משרתים, שנאמר ואתם כהני ה' תקראו משרתי אלהים יאמר לכם (שם סא).
ונקראו הגרים משרתים, שנאמר ובני נכר הנלוים על ה' לשרתו (שם נו).

נקראו בני ישראל אוהבים, שנאמר זרע אברהם אוהבי (שם סא).
ונקראו הגרים אוהבים, שנאמר ואהב גר.

נאמר בישראל ברית, שנאמר והיתה בריתי בבשרכם (בראשית י).
וכן בגרים, שנאמר ומחזיקים בבריתי (ישעיה נו).

נאמר בישראל רצון, שנאמר לרצון לפני ה' (שמות כח).

ונאמר בגרים רצון, שנאמר עולותיהם וזבחיהם לרצון על מזבחי (ישעיה נו).

נאמר בישראל שמירה, שנאמר הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל (תהלים קכא).
ונאמר בגרים שמירה, שנאמר ה' שומר את גרים (שם קמו).

אברהם קרא עצמו גר, שנאמר גר ותושב אנכי עמכם (בראשית כג).

דוד קרא עצמו גר, שנאמר גר אנכי בארץ (תהלים קיט). ואומר כי גרים אנחנו לפניך ותושבים ככל אבותינו כצל ימינו על (האדמה) [הארץ] ואין מקוה (דברי הימים א' כט).

Friday Tefillah: Blessing 13
The Righteous

Us

עלינו

This blessing is the counterpoint of the previous one, focusing on the positive and not the negative. ... The focus is not on the various categories of righteous people, but on “us,” who want to be blessed as they are: “Let our lot be among them.” The theology is quite remarkable, in that the worshiper asks to ride the coattails of these righteous groups, as if God will exercise corporate judgment, rewarding the average Israelites for the good deeds of the specially righteous, or -- the opposite -- punishing them for the sins of society at large (cf, e.g., Lam 4:13).

Marc Brettler, *My People's Prayer Book, The Amidah*